

دیپلماسی مقاومت را چاه کسی احیا کرد؟

چگونه می‌توان محبوب دل‌ها شد؟

• گفتاری از محمد رضا باقری، دیپلمات پیشین وزارت امور خارجه

می‌خواهم از شخصیتی صحبت کنم که کارشناس، توانمند و بی‌ادعا بود. همچنین او فردی اخلاق مدار، مردمی و مظلوم بود. خداوند در آیه ۲۳ سوره احزاب می‌فرماید: *مَنْ الْمُؤْمِنِينَ رَجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا لَإِلَهِ عَلَيْهِمْ مَن قَضَىٰ نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَن يَنْتَظِرُ * وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا* در میان مؤمنان مردانی هستند که بر سر عهده‌ای که با خدا بستند صادقانه ایستاده‌اند؛ بعضی پیمان خود را به آخر بردند (و در راه او شربت شهادت نوشیدند)، و بعضی دیگر در انتظارند؛ و هرگز تغییر و تبدیلی در عهد و پیمان خود ندادند.

این آیه می‌تواند درباره شهید امیرعبداللهیهان و شهدایی مانند او صادق باشد. چنین موردی نشان دهنده آن است که امام خمینی (ره) آنچه را که به فرزندانش آموخت، فرزندان خلف آن، به خوبی انجام دادند.

شهید امیرعبداللهیهان مصداق آیه ۱۹ سوره مریم است که می‌فرماید: *إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ اللَّهُ رِزْقًا وَسَعَةً؛ أَمَا أَنَا الَّذِينَ آمَنُوا لِيُذَمَّرَ بِهِمُ الْأَعْمَىٰ؟* رحمان آنان را (در نظر خلق و حق) محبوب می‌کند.

خداوند خواست تا شخصیت‌هایی مانند؛ امیرعبداللهیهان محبوب دل‌ها شوند.

امیرعبداللهیهان، فارغ‌التحصیل دانشکده وزارت امور خارجه بود، جوانی با استعداد که پس از فارغ‌التحصیلی از وزارت امور خارجه در دانشگاه تهران کارشناسی ارشد و دکتری گرفت. او هم در دانشکده وزارت امور خارجه و هم در دانشگاه تهران تدریس می‌کرد.

او مراحل مختلف کارشناسی و مدیریت میانی و معاونت وزیر در امور خارجه را طی کرد و تجربیات ارزشمندی را در سفرهای خارجی کسب کرد. او در سفرهای خارجی یا شخصیت‌ها را همراهی می‌کرد یا به عنوان کارشناس و مدیر سفر می‌کرد. این موضوعات سبب شد تا اندوخته فراوانی کسب کند. شهید امیرعبداللهیهان، مدافع مردم مظلوم فلسطین و از ابتدا شروع کار خود حامی مقاومت بود. همچنین در زمان وزارت خود احیای مقاومت و دیپلماسی مقاومت بود. او در حالی وزیر امور خارجه شد که رییس‌جمهوری سابق آمریکا از برجام خارج شده بود و کشورهای غربی و اتحادیه اروپا موافق همکاری با ایران در این خصوص نبودند و بد اخلاقی می‌کردند.

در واقع سیاست خارجی ما در آن مقطع با بن‌بست روبرو شده بود. امیرعبداللهیهان زمانی سیاست خارجی را به دست گرفت که علاوه بر موارد بالا ایران با هیچ‌یک از همسایگان ارتباط نزدیکی نداشت. سال‌های سال بود که همسایگان فراموش شده بودند. بنابراین، او تصمیم گرفت که در شروع کار خود دیپلماسی همکاری با همسایگان و همگرایی با آنان را رایج کند. او بارها به کشورهای همسایه سفر کرده بود و در مواقعی که امکان سفر وجود نداشت به صورت تلفنی موضوعات مختلف را دنبال می‌کرد. به یاد دارم زمانیکه او قصد داشت تا سفری به عربستان سعودی داشته باشد، چهار نفر از دوستان قدیمی و بازنشسته را دعوت کرد و نظرات آنان را جویا شد. همچنین زمانیکه وزیر امور خارجه ترکیه به تهران آمد، برخی از دوستان او برای صرف ناهار با وزیر امور خارجه ترکیه دعوت شدند که در واقع این کار برای مشورت و تعامل بیشتر تدبیر شده بود. او روحیه مشورت و همدلی را همیشه در رفتار و عملکرد خودش داشت. از دوستان نزدیک او شنیدم که مقید به مسائل شرعی و نماز اول وقت و انجام مستحبات بود. شهید امیرعبداللهیهان بزرگ شده محلات فقیر تهران بود و هنگامی که وزیر شد هم محلات فقیر را فراموش نکرد. پس از شهادت از دوستان نزدیک او شنیدم که او در خیریه‌های جنوب شهر تهران عضو بود و با آنان همکاری می‌کرد.

در پایان باید بگویم زمانیکه سخن درباره وزیر بسیجی می‌شود، یاد دیپلمات‌های بسیجی دیگر مانند؛ شهید غضنفر رکن‌آبادی، سفیر سابق ایران در لبنان به ذهنمان می‌آید. همچنین زمانیکه صحبت از مقاومت می‌شود، یاد حامی و پیرو مقاومت حسین شیخ‌الاسلام که به عنوان سفیرمقاومت و سفیر قدس فعالیت می‌کرد، در خاطرم زنده می‌شود. این افراد نمونه آشکاری از دیپلمات‌ها و شخصیت‌های وزارت امور خارجه کشور هستند. توقع ما این است که سیاست خارجی در پرتو رهنمودهای رهبر معظم انقلاب ادامه دهنده راه این بزرگواران باشد.

است که در سه سال گذشته از سوی وزیر خارجه شهید و تیم همراه ایشان در دستگاه سیاست خارجی دنبال شده است. شهید حسین امیرعبداللهیهان به شکست تحریم‌ها اعتقاد قلبی داشت بر همین اساس نقش پررنگی در توسعه روابط همسایگی ایفا کرد و با ایمانی راسخ اولویت دستگاه دیپلماسی کشور را حفظ و رشد منافع ملی در سطح منطقه‌ای و بین‌المللی قرار داد. در اساس اندیشه شهید حسین امیرعبداللهیهان این باور وجود داشت که زبان و سیاست دولت با دنیا زبان تسلیم و سازش نیست، بلکه زبان علم و فناوری است. صادرات ۳ برابری دانش بنیان‌ها، سفر کردن ۴۳ هیئت تجاری در سطح وزیر و معاون وزیر به کشور با هدف امضای تفاهم‌نامه و اسناد توسعه روابط علمی و تخصصی بخشی دیگر از دستاوردهای دولت سیزدهم و دیپلماسی دستگاه‌های آن است. برکسی پوشیده نیست که دولت سیزدهم و افراد مخلص چون حسین امیرعبداللهیهان و آیت‌الله رئیسی هرچه داشتند را در راه این مرز و بوم به ودیعه گذاشتند و در آخر شهادت را انتخاب کردند و از این دنیای فانی بار بستند. اگر به سراغ دستاوردهای مهم دیپلماتیک دولت سیزدهم برویم لحظه به لحظه شاهد خلوص نیت و تلاش شبانه‌روزی امیر عبداللهیهان در حل مسائل حوزه سیاست خارجی هستیم. به گواه شاهدان عینی و همکاران آن مرد مجاهد، اولویت اصلی ایشان در پرونده‌های مختلف سیاست خارجی اخذ مشورت از نخبگان صاحب نظران و اعضای ادوار وزارت امور خارجه بوده و اصل همدلی عنصر اصلی تعاملات ایشان با موافقان و مخالفان بوده تا آنجایی که بخش قابل توجهی از دستاوردهای دولت سیزدهم در ۳ سال گذشته مروهون پرکاری و تلاش بی‌چشم‌داشت آن شهید و یاران ایشان است. توسعه روابط همسایگی و عضویت در سازمان‌های همکاری‌های منطقه‌ای برگ زرین دیگری از دستاوردهای دولت سیزدهم و خدمت حسین امیرعبداللهیهان است. به عنوان مثال، حضور تهران در ائتلاف‌ها و پیمان‌های منطقه‌ای همچون بریکس از آن جهت حائز اهمیت است که در دوران گذار نظام بین‌الملل یا دوران انتقالی (Transition) سازوکارهای موثری در ایده‌های جایگزین برای ساختارهای رو به زوال محسوب می‌شوند. از جمله دستاوردهای میانی این دست اقدامات دستگاه سیاست خارجی دولت سیزدهم این بود که ایران به توانایی پاسخ کامل به نقض تعهدات طرف‌های غربی برجام دست پیدا کرد و حالا به مدد خون شهیدان خدمت بدون آنکه حتی به یکی از تعهدات برجامی عمل کند، بندهای محدودیت ساز برجام هم یکی یکی یا غروب کرده و یا در حال غروب کردن است. ابتکار عمل شهید امیرعبداللهیهان در حل و فصل مسائل فیما بین ایران و عربستان و برقراری مجدد روابط تهران-ریاض نیز رویدادی بود که غرب و آمریکا را سرخورده کرد. ترتیبات و درک عمیق شهید امیرعبداللهیهان در سیاست خارجی مسئله محور ذیل از سرگیری روابط و همکاری‌های دولت‌های عربی منطقه با ایران نمودار شد و بدل به نمود پویایی منطقه‌ای دیپلماسی ایرانی و حرکت سریع فناوری ایران گردید.

شایان ذکر است که این روزها، با زمین‌گیر شدن اسرائیل در جنگ علیه مردم غزه، پیام‌ها و نامه‌های سران قدرت‌های جهانی میز کار دیپلماسی کشورمان را شلوغ‌تر از هر زمانی کرده و تماس‌هایی که نشان می‌دهند بدون ایران هر راه حلی در منطقه به بن‌بست خواهد انجامید و همه این‌ها نشان دهنده عمق فهم دیپلماتیک شهید مقاومت حسین امیرعبداللهیهان است. میراث حسین امیرعبداللهیهان در دستگاه سیاست خارجی ایران مبتنی بر گفتمان اصیل انقلاب اسلامی و اطاعت‌پذیری از رهبر معظم انقلاب برای سربلندی ایران عزیز است. حفظ دستاوردهای دولت سیزدهم و درک خدمات شهید رئیسی و شهید حسین امیرعبداللهیهان مسئله‌ای است که تأثیر بسزایی در تعیین خط و مشی آینده انقلاب اسلامی دارد و باید نسبت به محافظت و حفظ آن همگی کوشا باشیم.

رئیس‌عزیز

ویژه‌نامه چهلین روز
عروج شهدای خدمت